

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите

БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ „ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН“

**Разяснения по прилагането на разпоредбите на Закона за водите,
свързани с кладенците за задоволяване на собствените потребности на
гражданите**

На основание чл. 43, ал. 2 от Закона за водите (ЗВ), физическите лица – собственици или ползватели на недвижим имот, разположен в границите на населените места и селищните образувания, имат право на безвъзмездно водовземане до 10 куб.м на денонощие за собствени потребности от намиращите се в него повърхностни и подземни води, както и в случаите на ползване на индивидуални системи за отопление и/или охлаждане с обща инсталирана мощност до 50 kW, използващи като първичен енергиен източник енергията на сухите зони в земните недра и на подземните води с температура до 20 °С, с изключение на минералните води.

Съгласно чл. 43, ал. 3 от ЗВ разпоредбата на чл. 43 ал. 2 от ЗВ:

1. се прилага за водовземане от подземни води в рамките на определените в плановете за управление на речните басейни и обявени в интернет страниците на басейновите дирекции максимални водни обеми за землището на всяко населено място, които не могат да бъдат поголеми от 50 на сто от разполагаемите ресурси на първото от повърхността подземно водно тяло;

2. не се прилага при водовземане от минерални води.

По смисъла на §1, ал. 1, т. 71 от ДР на ЗВ "Собствени потребности на гражданите" са потребностите от вода за домакински цели, както и за водопой на животни и за поливане в границите на собствения имот, с изключение на потребностите от вода за извършването на стопанска дейност и упражняване професия или занаят.

Видно от разпоредбите на закона за да бъде определен един кладенец като кладенец за собствени потребности на гражданите трябва да са изпълнени едновременно следните условия:

1. Кладенецът да е разположен в границите на населено място или селищно образувание.

Територията на населеното място се определя съгласно легалната дефиниция на понятието, дадена в §5, т. 6 от ДР на ЗУТ, и е селищната територия, обхваната от границите му (строителните му граници), определени с устройствен план, без да се включва землището.

Селищните образувания са територии извън строителните граници на населените места, устроени за осъществяване на специфични функции, които са определени със строителни граници, но нямат постоянно живеещо население. Наименованието на селищното образувание се определя с акта за неговото образуване (чл. 3 и чл. 22 от Закона за административно-териториалното устройство на Република България).

2. Кладенецът да е изграден в собствения имот на гражданина и да се ползва само за нуждите на домакинството му.

Домакинство е обособена клетка на обществото, най-малката жилищна единица, с която са свързани потреблението, производството, наследството, осигуряването на подслон и отглеждането на деца. В икономиката под домакинство се разбира човек или група от хора, които живеят под един покрив, т.е. в едно и също жилище. Съгласно тълковния речник на думите в българския език домакинство е домът, заедно с всичко в него. В тази връзка са и използваните прилагателни: домакински, домакинска, домакинско.

3. Кладенецът да е изграден в първото от повърхността водно тяло (чл. 43, ал. 3 от ЗВ).

4. От кладенеца да не се черпи повече от 10 куб.м.на денонощие (чл. 43, ал. 2 от ЗВ).

Съгласно чл. 89, ал. 4, т. 1 от Наредба № 1 от 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, съоръженията (в това число кладенци) за водовземане от подземни води са строежи по смисъла на ЗУТ. Кладенецът за собствени потребности на гражданите е строеж 6-та категория и трябва да има разрешение за строеж. (чл. 46, ал. 1 и чл. 137, ал. 1, т. 6, вр. чл. 147, ал. 1, т. 1 от Закона за устройство на територията).

Специфичните изисквания за определяне на местоположението на кладенците:

Кладенците трябва да бъдат така разположени в имота на гражданина, че:

- да не са в близост до източници, които могат да замърсят водата в кладенеца (септични ями, външни тоалетни, места за съхранение на тор, места за отглеждане на животни и др.);

- да не са в близост до границата на съседен имот, тъй като в тези случаи наличието на кладенец в съседния имот може силно да влияе върху наличието и количеството на водата в кладенеца и възможността тя да се ползва;

- да са съобразени с други изисквания съгласно спецификата на терена.

Кладенецът се регистрира само ако са изпълнени следните условия:

1. Басейновата дирекция да е уведомена за намерението за изграждане на кладенец, вкл. да е предоставена информация за дълбочината му.

При получаване на такова уведомление директорът на БД задължително уведомява собственика, че предвиденият кладенец е водовземно съоръжение, за което е необходимо издаването на разрешително за водовземане чрез ново съоръжение, когато не е изпълнено което и да е от посочените по-горе условия.

2. Изградени кладенци се включват в регистъра на кладенците за задоволяване на собствените потребности на гражданите, само когато БД е уведомена за изграждане на кладенеца и когато кладенецът отговаря на посочените по-горе условия.

С § 41, ал. 7 от ПЗР към ЗИД на ЗООС е въведено основание собствениците на кладенци за задоволяване на собствени потребности на гражданите, разположени в границите на населените места и селищните образувания, за които до влизането в сила на този закон (27.11.2018 г.) не са подадени заявления за вписване в регистъра по чл. 118г, ал. 3, т. 5 от Закона за водите, в срок до две години от влизането му в сила да подадат в съответната басейнова дирекция заявление за вписване в регистъра, което съдържа информацията за регистриране на изграден кладенец.

Съгласно чл.174б, ал.3 от Наредба № 1 от 01.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземни води, кметовете на общини или оправомощени от тях длъжностни лица, включително кметове на населени места, осъществяват контрол за изпълнение на изискванията за регистриране на кладенци за задоволяване на собствените потребности на гражданите, като част от контрола за изпълнение на мерките за постигане и поддържане на добро състояние на подземните водни тела.

На основание чл.174б, ал.4 от Наредбата, кметовете на общини осигуряват:

1. обявяване на публично място в кметствата на изпратените от директорите на басейнови дирекции:

а) разяснения за целта на регистрацията на кладенците;

б) ежегодна информация за броя на регистрираните кладенци и определения в плана за управление на речните басейни максимален брой на кладенците в населеното място;

2. контрол за:

а) броя на кладенците за задоволяване на собствени потребности на гражданите в населеното място и съответствието му със:

аа) определения в плановете за управление на речните басейни максимален брой на кладенците, за които са гарантирани водни количества;

бб) броя на регистрираните кладенци в населеното място;

б) изграждането на нови кладенци и спазването на изискването за предварително уведомяване на басейновата дирекция;

3. Ежегодно изпращане в срок до 31 януари на директора на басейнова дирекция на информацията за резултатите от извършения контрол по т. 2 за предходната година.

По силата на горесцитираната разпоредба на чл. 174б, ал. 4, т. 1, б. "а" от Наредба № 1 от 01.10.2007 г., кметът на община, чрез кметовете на населени места, следва да разяснява на населението защо трябва да се регистрират кладенците.

Целта на регистрирането на кладенците и последствията, които би имало нерегистрирането им, са следните:

Законът за водите разрешава водовземане от подземни води за задоволяване на собствени потребности на гражданите в рамките на определените в плановете за управление на речните басейни и обявени в интернет страниците на басейновите дирекции максимални водни обеми за землището на всяко населено място, които не могат да бъдат по-големи от 50 на сто от разполагаемите ресурси на първото от повърхността подземно водно тяло.

Останалите 50% от разполагаемите ресурси се разпределят, чрез издаване на разрешителни по реда на Закона за водите за питейно-битово водоснабдяване, селскостопански, промишлени и други цели.

В Плановете за управление на речните басейни са включени и публикувани на интернет страниците на басейновите дирекции, ресурсите на подземните води от първото от повърхността водно тяло в района на всяко населено място и водните количества, допустими за черпене от кладенци за задоволяване на собствените потребности на гражданите в това населено място.

Анализът на информацията за регистрираните кладенци показва, че в значителна част от населените места в България броят на кладенците е няколкократно по-голям от броя на кладенците, за които може да бъде гарантирано водно количество, в рамките на определените 50% от ресурсите от подземни води в района на населеното място.

В тези случаи кладенците могат да пресъхнат целогодишно или в определен период от годината или при водовземане за стопански цели, разрешавано за останалите 50% от ресурсите.

Изготвени са гл. указания на МОСВ на м. вж. № 04-01-369/17-12-18г

К. Ю. Веласова